

NIEDOBYTY (48) *part praet pass pf*

W pisowni łącznej (39), w rozłącznej (9).

e oraz o jasne.

sg m N niedobyty (10). ◇ G niedobyt(e)go (1). ◇ A niedobyty (4). ◇ I niedobyty (1). ◇ L niedobyty (1). ◇ f G niedobytej (1) OrzQuin, niedobyty (1) LibMal. ◇ D niedobytej (1). ◇ A niedobyta (2). ◇ I niedobyta (1). ◇ L niedobyt(e)j (1). ◇ n N niedobyt(e) (9). ◇ A niedobyte (3). ◇ L niedobyty (1). ◇ pl N subst niedobyt(e) (1). ◇ G niedobytch (1). ◇ A m pers niedobyt(e) (1). subst niedobyte (4); -é (2), -(e) (2). ◇ L niedobytch (1). ◇ V subst niedobyte (3); -e (2), -(e) (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w. s.v. dobyć,

I. W funkcji właściwej: *Do którego wnętrza się nie dostano (1) : thamze nad goplem thak nyedobithy [skrzyńki złodzieje] odbyegli LibMal 1547/ 127.*

II. W funkcji przymiotnika (47) :

1. Nie do zdobycia, nie do pokonania przemocą, w walce; inexpugnabilis Vulg, Mącz, Cn; firmus, robustus, validus Mącz (42) : *Firmus, Stały/ Mocny/ Twardy/ Niedobyty/ Niezwyty. Mącz 128c; Otwórzcie łye wyłokie niedobyte brony/ Krol wieczny łye przybliża KochPs 34 [idem] 34; KochPieś 6; Gdańfk niedobyty/ zdradą otrzymáli. KochProp 8; GrochKal 26.*

W porównaniu (1): *ieft podobné to Królestwo niedobytej onéy Wieży/ która ze wízech łtron łwoich/ obrónna ieft przeciwko wízyłtkim Nieprzyacielom łwoim OrzQuin Iv.*

Wyrażenia: *»miasto, grod niedobyty(-e)« = valida urbs muris Mącz [w tym: niedobyte miasta i grody (1)] [szyk 11:2] (10: 3): BielKron 267, 282v, 289, 293, 433; Mącz 474b; HistRzym 7v; Tołmy oczymá łwémi oglądáli: Oglądálfmy w mieście páńfkim niedobyty KochPs 71; Kto mi do ręku poda miałto niedobyte? KochPs 87, 70, 167; Świádome [męža] drugie niedobyte Grody/ Ktorych dochodził bez wielkiey łwch łzkody GrochKal 19.*

»miejsce (jest) niedobyte« (2): odesłał [niewi]ály y z dziećmi [...] na zamek ktory zwano Kárníum/ iłz mieyłce ono było niedobyte/ á trudny był przyłtęp do nie^{go} [erat enim difficile obsessu, et accessu difficile castellum] BudBib 2.Mach 12/21; KochPs 98.

»oboz niedobyty« (1): Wkoło bogoboynych páńfki Anyól łtáwi Obóz nie dobyty KochPs 47.

»niedobyta wieża« [szyk 1:1] (2): Którey Wieze nigdy nie dobytej/ twarz álbo wzor tą Figurą wam wyłtáwię OrzQuin Iv, Iv.

»zame(cze)k (jest) niedobyty« = praesidium inexpugnabile Vulg; firmissima a. robusta arx Mącz [szyk 6:3] (9): Leop 2.Mach 12/21; [Ziemia Szwabska] Miałth wielkich y mocnych pełná/ y zamkow niedobytch. BielKron 287; Od tego czáfu Smoleńfká nie mamy zamku nie dobytego BielKron 410v, 275, 277v; Mącz 128c, 357b; KochWr 32; Pokłoniły łie Iflanty obfite/ Oddáiac mu w moc zamki niedobyte GrochKal 19.

Szeregi: *»mocny, (a) niedobyty« (2): od zachodu miałta [Edimburga] wzgorę leży zamek ná wyłokich łkálách/ zowá Dziewką grod/ mocny nie dobyty. BielKron 277v, 289.*

»niedobyty i niezwojowny« (1): ten teraz iáwnie powiedział/ iłz Zydowie máia Bogá obrońcą/ á przetoż być niedobyte y niezwoiowne [invulnerabiles esse] Leop 2.Mach 8/36.

»twardy, (a) niedobyty, (dobrze obronny)« (4): *Mącz* 357b [2 r.], 474b; Filip Król Macedónki/ kiedy mu o dziwnie twárdym á niedobytym zamku powiádano/ pytał/ iefliby tám ósieł z fkrzynią złotá doléść nie mógl *KochWr* 32.

Przen (8) : Nie ielt też potrzeba wyfokich grodow ftawiać [...]. Bo też łamo niedobyte ogrodzenie ieltci ftworność miełzczań. *BielŻyw* 144.

Wyrażenia: »niedobyty mur« [*w tymi czyj* (1), *czego* (1), *przeciw komu* (1)] [*szyk 2:1*] (3): ten [*krzyż*] ielt právowiernych mur niedobyty. *SkarŻyw* 399, 56, 392.

»niedobyty zamek [*czyj*]« (1): Oratio inexpugnabilis arx Christianorum, Modlitwá [...]/ niedobyty zamek yełt wżego Krześciańftwá. *Mącz* [269]d.

Szereg: »mocny a niedobyty« (1): znak krzyża S. á wiára w Pána náfzego Iezuła Chryftuła/ mocnym mi á nie dobytym przeciw wam murem ielt. *SkarŻyw* 56.

a) Niezachwiany (2) : Gdy baczył Sędzia niedobyty ftatek iego y ćierpliwość mocną bárzo: do iney fię męki wćiekł. *SkarŻyw* 441.

niedobyty czym (1): máiać [...] nigdy kácerftwem żadnym niedobytą wiarę *SkarŻyw* 114.

b) Nieczuły (1) :

Wyrażenie: »niedobyte serce« (1): A oná myśl wfpániała znořząc z wkładnořciá/ Y niedobité fercá zwycięża miłościá. *KochFrag* 26.

2. Niedostępny; inacessus *Mącz* (5) : IDę ia z fwych páłaców y ćieniów zákrytych/ Gdzie miełzkamy w przepáściách źiemłkich niedobytych. *GosłCast* 13.

Wyrażenia: »niedobyte miejsce« (1): Inaecessus locus, Niedoftępnę [!]/ Niedobytę [!] mieyfce. *Mącz* 43c.

»jako skała niedobyta; stanąć za niedobytą skałę« (2;1): ftanáłeřmi zá niedobytą fkałę pánie moy *RejPs* 23v; *SkarŻyw* 151; ábyłmy fię ná nim [*Bogu*]/ iáko ná nápewnieyřzym fundámencie y fkałe niedobytey záwždy budowáli *CzechEp* 271.

Szereg: »mocny a niedobyty« (1): Wołáł ná nię Stároftá: wpámieytay fię Iuliáno [...]: Ale [ona] iáko fkałę mocną á niedobytą zořtála. *SkarŻyw* 151.

Synonimy: **1.** niezwojowny, niezwyćężony; **2.** niedochodny, niedostępny, niedořćigły, nieprzebyty, nieprzebrniony, nieprzeszły.

Cf **DOBYTY**